

● شەتەلدىڭ ايگىلى ادهبى تۋىندىلارنان تاڭدا ماللار ●

تەڭىز كۈچبالى

جەك لوندون (اق ش)

شىنجاڭ اسەمونەر - فوتوسۋرەت باسپاسى

شەتەلدىكى ايگىلى ادەبىي تۋىندىلارنىڭ
تاغدامالىلار

تەڭىز كوكچالى

جەك لوندون (اقش)

شىنجاڭ اسەمونەر - فوتوسۋرەت باسپاسى

يۇل كىتاب جۇڭگو جاسوسچىرىمىدە راسپاسىنىڭ 2000 - جىل جەلتوقسان ئېيىنىڭ باسپىسى
ئېيىنىڭ باسپىسىنىڭ ساي اۋدارىلىپ باسپىسى.

جاۋاپتى رەداكتور: قاھار ئىسلامجان

مۇقاپاسىن جوبالاعان: ازات بولات ۇلى
ەر جان تىلەۋ ۇلى

جاۋاپتى كوررەكتور: گۈلى
قاھار ئىسلامجان ۇلى
بەكىتكەن:

شەتەللىك ايگىلى ادەبىي ئۇنىۋېرسال تاقىمالار

تەڭىز كوكجالى

شىنجاڭ لىمىنەر - فوتو سۈرەت باسپىسى باستىردى

شىنجاڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكانى تاراتتى

شىنجاڭ شىنخۇا باسپا زاتۇندىدا بەت جاسالدى

شىنجاڭ شىنخۇا باسپا شەكىتى سىركىتىگىندە باسپىدى

2009 - جىلى تامىز، 1 - باسپىسى 2009 - جىلى تامىز، 1 - باسپىسى

فورماتى: 787×970 1/32 باسپا تاباى: 5.75

ISBN978-7-5469-0015-5

باغلىسى: 7.50 يۈەن

本书根据中国少年儿童出版社 2000 年 12 月第 1 版第 1 次
印刷版本翻译出版。

责任编辑:卡哈尔·伊斯拉木江

责任校对:古丽

美术编辑:阿扎提·巴拉提
叶尔江·铁流

审 定:卡哈尔·伊斯拉木江

世界经典文学作品赏析

海狼 (哈萨克文)

卡哈尔 译

新疆美术摄影出版社出版

新疆新华书店发行

新疆新华印刷厂制版

新疆新博文印刷有限公司印刷

2009 年 8 月第 1 版 2009 年 8 月第 1 次印刷

开本: 787×970 毫米 1/32 印张: 5.75

ISBN 978-7-5469-0015-5

定价: 7.50 元

图书在版编目(CIP)数据

海狼：哈萨克文 / (美) 杰克·伦敦 (London J.) 著；
卡哈尔译. — 乌鲁木齐：新疆美术摄影出版社，2009.6
(中外文学作品赏析)
ISBN 978-7-5469-0015-5

I. 海… II. ①杰…②卡… III. 长篇小说—美国—近代—
缩写本—哈萨克语(中国少数民族语言) IV. I712.44

中国版本图书馆 CIP 数据核字 (2009) 第 106735 号

رەداكسىيادان

هەرتەدەگى ۇلاعاتتى ادامدار : ادام بالاسى ومىرىندە ءجۇز مىڭ شاقىرىمداپ جول ءجۇرىپ ، ون مىڭ دانالاپ كىتاپ وقۇ كەرەك دەگەندى اۋىز جاپپاي دارىپتەپ كەلگەن ەكەن . بۇل نەنى ۇعىندىرادى ؟ بىزشە بۇل ادامداردىڭ ۇزاق سالقار ءومىر ساپارىندا تار جول ، تايىق كەشۋلەر كەشە ءجۇرىپ ، نە ءبىر قىيىندىقتى باستان كەشۋىن ، بىلىمىدىك قابىلەتتىن ءوسىرۋ جولىندا كوپتەپ كىتاپ وقۇن مەڭزەسە كەرەك .

قازىرگى مىناۋ دامىعان قوعامدا ءجۇز مىڭ شاقىرىمداپ جول ءجۇرۋ وتە وڭاي شارۋاعا اينالدى . ويتكەنى ، قاتىناس قاي - قاي جاعىنان دا قولايلى بولدى . ەل ءشەن ارالاعاندى بىلاي قويغاندا ، شەتەلدەرگە شىعۇدا كۈندەلىك قالىپتى ءستىڭ بىرىنە اينالدى .

ال ءبىر ادامنىڭ ومىرىندە ون مىڭداپ كىتاپ وقۇ مۇمكىن بە ؟ مۇمكىن دەگەن كۈننىڭ وزىندە دە بۇل وڭايغا سوعاتىن شارۋا ەمەس . ءبىز قانشاما كۈش ۇزدىكتىرىپ كوپ كىتاپ وقىساق تا ، كۈن سايىن بىيىكتەپ وتىرعان «كىتاپ تاۋىنىڭ» ءبىر قويىناۋىن دا ءومىرى ارالاپ بىتىرە

المايمز ؛ كۈن ساين تەرەڭدەپ وتىرعان «كىتاپ تەڭىزد-
نىڭ» ارعى تەرەڭ شۇڭەتنە دە ءبىر ءومىر بويلاي الماي-
مىز . ويتكەنى ، ءار كۈنى دەرىلىك قىرۋار كىتاپ باسپادان
شەئادى ، سونىمەن «كىتاپ تاۋى» بىيكتەپ ، «كىتاپ تە-
ڭىزى» تەرەڭدەي بەرەدى . كىتاپ اتاۋلىنىڭ ءبارىن وقى-
عاندى قويىپ ، بارشا كىتاپنىڭ تاقىرىبىن وقىپ ءبىتىرۋ-
دىڭ وزىنە دە ءبىر ادامنىڭ قۇمىرى جەتپەيدى . ەندەشە ،
بالتانىڭ سابىنداي قىسقا عۇمىردا كورىنگەن كىتاپنىڭ
ءبارىن وقى بەرمەي ، سونىڭ شىندەگى تاڭداۋلى ءارى
باعالى كىتاپتى قالاي تاڭداپ ، سۈرىپتاپ وقۇ كەرەك دە-
گەن ماسەلەگە ءبىزدىڭ بەرەر جاۋابىمىز مىناۋ : بىرىنشە-
دەن ، كىتاپتى قاچەتكە قاراي تاڭداپ وقىرلىق بىلىمگە
كەنەلۋ كەرەك . وسى نەگىزدە كىتاپتى سۈرىپتاپ ءارى
كوپتەپ وقۇعا قول جەتكىزۋ ءتىس . ەكىنشىدەن ، وقىعان
سول كىتاپتان ءوزىنىڭ ءومىر امالياتىنا ۇيلەسەتىن ءنار
الا ءبىلۋ ءارى ونى قولدانا ءبىلۋ كەرەك .

از ۋاقىتتا كوپ كىتاپ وقۇداي وسى ماقساتقا جەتۋ
ءۇشىن ءبىز «شەتەلدىڭ ايگىلى ادەبىي تۈنىدىلارنىن تاڭدا-
مالىلاردان» 40 روماندى سىرىكتەپ ءارى ونى ئىشامداپ
سىزدەرگە اۋدارما نەگىزىندە ۇسىنىپ وتىرمىز . مۇندا ءار
كىتاپ اۋتوردىڭ قىسقاشا تارىخىنان ، ءتول شىعارماننىڭ
قىسقارتىلعان نۇسقاسىنان ، سونداي - اق شىعارماغا (ءتۈپ

نۇسقاغا) تالداۋدان قۇرام تاپقان ، ونىڭ كەيپىرى كلاسسىك
 ۋىزىلىك شىعارما دا ، كەيپىرى دارا ەرەكشەلىككە يە ايگىلى
 تۇنىدى . ال كەيپىرى سول اۆتوردىڭ شىعارمالارى شىندە .
 گى سۈبەلى دە ۋاكىلىلىك سىپاتى تۇنىدى .
 ۋىزىلىك مەيلى قاي ۋىزىلىك ۋىزىلىك ، دۇنيەگە ايگىلى
 جازۋىشى ۋىزىلىك ، شىعارماسىنىڭ جالپى تارىخى ارتقى
 كورنىسىمەن ، سونداي - اق شىعارمانىڭ ۋىزىلىك تانىسا .
 سىز ، سول ارقتىلى كوز اياڭنىزدى كەڭىتىپ ، ادەبى ۋىزىلىك .
 ۋىزىلىك ۋىزىلىك ، بىلىمدىك جاققان تىڭ بەلەسكە كوتەردى .
 لەسسىز دە ، ۋىزىلىك بولغان شامادا ۋىزىلىك ۋىزىلىك .
 دەن ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك .
 ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك .
 مازمۇن ەرەكشەلىگىنەن ۋىزىلىك ۋىزىلىك ، ۋىزىلىك ۋىزىلىك .
 نىڭ تولۇق مازمۇننى ساقىتاۋدى ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك .
 كەملىك قۇننى جويماۋدى نەگىز ەتتىك . ۋىزىلىك ۋىزىلىك .
 مىزدەگى ايگىلى مامانداردى ۋىزىلىك ۋىزىلىك ، بەينە يەنەمەن
 قۇدىق قازعانداي كىتاپتى بارىنشا نىشامداپ ، ۋىزىلىك ادەبى
 مازمۇن جانە كوركەملىك باعىشتاۋغا بارىنشا كۇش سال .
 دىق . ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك .
 ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك .
 ەڭبەك سىڭىرگەن سول مامان - ۋىزىلىك ۋىزىلىك ۋىزىلىك
 جۈرەكتەن العىس ايتامىز .

هگر وسى كىتاپتارىمىز وقىرماندارىمىزغا ازدا بولسا
ءبىلىم ، ءومىر كۈندەرىنە وزىندىك كورىك ، ءمان باعىش-
تاي السا ، توبەمىز كوككە جەتتى ، كوزدەگەن كومبەگە
برىكىلىسىزىلىندىك دەرەدىك . مۇنىڭ تورەلىگى ، ارىنە ،
وزدەرىڭىزدە .

اۆتۈر تۋرالى

جەك لوندون (1876 ~ 1916) — اقش - تىڭ
ايگىلى جازۇشى ، كالىفورنىيا شتاتىنىڭ سان -
فرانىسكو قالاسىدا دۇنيەگە كەلگەن . اكەسى شارۋاشلىق -
ئىشلىرىنى كۆپرەك دىققەت بىلەن . بالدېرمان بالا كەزىنى تۇرمىس
تاقاقشلىغىنى ، تاعدىر تاۋقىمەتنى بىرىنچى تارتقان اۆتۈر
ئەلگە جالدىنىپ بىستەپ كۈن كەشەدى . كىشىلەرنىڭ شۇ -
پان ، گازەت ساتۇشى ، بالا جۇمىشى ، ماتروس اتانادى .
جان باغۇ جولىدا سەگىز جاسنان مال شارۋاشلىق رايونىدا
مال باغادى . ون جاستان اسقاندا بارىپ سان - فرانىسكو
ماڭىندىكى وكلاتلىق باستاۋىش مەكتەپتە وقىدى ، نە
بارى جارمى جىلدا ءۇش جىلدىق وقۇدى تاۋىسادى .
1893 - جىلى دۇمپىگەن ەكونومىكالىق كۈيزەلىستە جۇ -
مىسىزدار قۇرامىنا قاتىسقانى ءۇش تۈرمەگە جابىلىپ ،
بىرنەشە اي بويى ءتان جازاسىنا تارتىلادى . تۈرمەدەن شىق -
قان سوڭ ءبىر جاعىنان اۋىر دەنە ەڭبەگىمەن اينالىسىپ ،
ءبىر جاعىنان ۇيرەنەدى . ۇيرەنگەندە دە دارۋىن ، ماركس
قاتارلىق ايگىلى جازۇشى ، عالم ، قوعام قايراتكەرلىرىنىڭ
شعارمىلارىن بەرىلە ۇيرەنەدى . سويتە ءجۈرۈپ ەمتىحان

بەرىپ كالىفورنيا ۋنيۋەرسىتەتنە وقۇغا تۇسەدى . دەسەدە ،
قولدىڭ قىسقالىغىنان وقۇن جالعاستىرا الماي ، مەكتەپ-
تەن شەگىنەدى . سونان الياسكادا التىن شايقاۋشلاردىڭ
دۇرمەگىنە بلەسىپ ، بىر مەزگىل التىن شايقاۋمەن اينال-
سادى . ، بىراق تاپقان پايداسى جوق ، اۋىرىپ اۋىلىنا قايت-
قان ول ”اقىل - وي ەڭبەگىن ساتۋشى“ اتمەن اڭگىمە
جازۇعا كىرىسىپ ، ادەبىي جاسامپازدىق جولنا قادام تاستاي-
دى .

1890 - جىلدىن بۇرقىراتا اڭگىمە جازعان ول «سول-
تۇستىكتىڭ حىكاياتتارى» اتتى شىعارماسىمەن تانىلا باس-
تايدى . انگليانىڭ لوندون قالاسىنداى جوق - جىتىكتەر
اۋىلى مەن جۇمىسشىلاردىڭ كۈيزەلىستى تۇرمىس كۈيى
سۆرەتتەلگەن «ازاپتى ادامداردى» (1903 - جى-
لى) ، ، ءومىر باياندىق شىعارما «مارتىندى» (1909 -
جىلى) ، ساياسى فانتازىيالىق حىكايى «تەمىر تاباندى»
(1908 - جىلى) ، تاى وسى سياقتى قىرۋار تۇنىدىلاردى
جازىپ ، كاپىتالىستىك قوعامنىڭ قاراڭغى جاققارنى بارىنشا
اشىپ كۆرسەتىپ ، كاپىتالىستىك ءتۈرمىدى اۋدارىپ تاس-
تاۋ تىستىلىگىن اشىق - اشكەرە دارىپتەيدى .

1902 - جىلى اچپارات ءتىلىشى اتمەن لوندونعا
كەلىپ ، كەمبەعالدار مەن جۇمىسشىلاردىڭ اۋىر كۈيزەلىس-
تى كۈيىن ءوز كۆزىمەن كۆرىپ ، بۇل جونىنەن شىندىقتى

نەگىز ەتكەن رەئىستىك شىعارما جازۇعا كىرسەدى .
1905 - جىلى دۇمپىگەن روسىيا توڭكەرىسىنەن تەرەڭ
شابت العان ول لوندون سوتسىيالىستەر پارتىياسىنىڭ مۇ-
شەسى دەگەن اتپەن جۇمىسشىلار ناۋقاننا بەلسەنە قاتنا-
سىپ ، كاپىتالىزمگە ، جيانگەرلىككە قارسى ءبىرسىپرا
تۇنىدىلار جازادى .

ول ادەبىي جاسامپازدىقپەن اينالىسقان بالتانىڭ سابىد-
داي قىسقا عانا ومىرىندە 19 رومان ، 150 دەن ارتىق
پوۋەست ، اڭگىمە ، ادەبىي ، علمىي ماقالا جازدى . ونىڭ
«اپپاق ءتەس» (1906 - جىلى) ، «تالڭ اتتى»
(1910 - جىلى) ، «ايلى جىلعا» (1913 - جىلى) ،
«مەكسىكالىق ادام» (1913 - جىلى) جانە لەنىنىڭ
القاننا بولەنگەن «ءومىردى قىزۇ ءسۇيۇ» سياقتى تاڭداۋ-
لى - تاڭداۋلى شىعارمالارى بار . 1913 - جىلدان جاسام-
پازدىق ەڭبەكتەن قالا باستاعان ، قىرۋار اقشا تاپقان سولڭ
استا - توك ، برىن تۇرمىسقا بەرىلىپ ، ءشىپ - جەپ ،
ويناپ - كۈلىپ دەگەندەي ءوز بەتمەن كەتكەن ول قوعام-
دىق كۈرەستەن الشاقتاي باستاعان . وقىرمانداردىڭ جانە
كىتاپ ساۋداگەرلەرىنىڭ تىلەگىن قاندىرۋ ماقساتىمەن جاي-
سىز ءبىرقاندا شىعارما جازعان . 1916 - جىلى سوتس-
يالىستەر پارتىياسىنان شەگىنۋ جونىندە اشىق بايانداما جار-
يالاعان ، 1916 - جىلى ءوزىنىڭ ۋاكىلدىك سىپات العان

شعارماسىنداغى باس كەيپكەر مارتىن سىياقتى اۋرۇ ازابد-
نا ، جەلكەدەن باسقان قارىزعا بايلانستى جانە رۋحاني جاق-
تاغى كۈيزەلسكە بايلانستى ومىردەن تورىعپ ءوزىن -
ءوزى ءولتىرىپ الۋمەن تىنعان .

1

«ار كۈنى دەرىلىك تۈستەن كەيىن مەل سايىندا تۇراعى بار دوسىم چولي فوروسانى كورۋىگە باراتىمىن . ويتكەنى ، قىستىڭ كۈنى ول ەشقايدا شىقپايتىن ، سوندا بولاتىن . مەن «مارتنەر» اتتى جاڭا كەمەگە وتىردىم . شاشالىد- دو مەن سان - فرانىسىسكو ارالىمىزدا تورت - بەس رەت قانا جۇرگەن وسى كەمە جانغا جايلى ەدى . تۇمانىتقان تەڭىز ەمۇيسى وتە قاتەرلى سەزىلەتىن ، دەسەدە قۇرىلىقتا جاسا- عان ادامدار بۇل جايدى كوپ تۇسىنە بەرمەيتىن . مەن كەمەنىڭ الدىنا شىقتىم دا ، تۇمانىتقان الاپقا مەيىرلەنە قاراي بەردىم .

— بۈگىنگىدەي ناشار اۋا رايى ادامدى تىم مەزى قىلادى ، — دەدى قىزىل شىرايلى ەبىر كىسى ماعان . كەمە گۈدەگى كوتەرىلدى ، نىزىشە تۇمانىتقان مىناۋ تەڭىز ايدىد- مىندا باسقا كەمەلەردىڭ گۈدەگى دە ەستىلە باستادى .

— بىرەر كەلىسپەستىك جاعدايدىڭ وقيات تۇۋىنان ساقىتانۇ ۇشىن ەبىر - بىرىنە سەگىنال بەرگەنى عوي بۇل ! — دەدى الگى قىزىل شىرايلى كىسى ، — انە ،

قاراڭدارشى ، †بىر كەمە بىزگە قاراي كەلەدى . †جۇرسى نەداۋىر تەز سىياقتى . جەلدەن تەرس باعتتا شىعۇنا بايلا-
نستى ولار كەمە گۆدەگىن ەستىمەگەن دە سىياقتى .

باسمدى كوتەرە بولمە شىنە قارايلاپ ەدىم ، كاپىتان
ايدىنعا زەر سالا قاراپ تۇر ەكەن ، ونىڭ مىناۋ كەيىپى الگى
قىزىل شىرايىلى ادامنان †بىر اۋمايدى .

پالە - قازا قايدان دەيتىن ەمەس ، شىترمان تۇمان
اراسىنان †بىر كەمەنىڭ باسى قىلىپ كورىنە باستادى .
— بىرەر نارسەنى مىقتاپ جىمىرا ۇستاڭىز ، اناۋ ،
زارجاق ايلەردىڭ سوزىنە قۇلاق †تۇرىڭىز ! — دەدى الگى
قىزىل شىرايىلى كىسى كەزىندە وسىنداي بىرەر بىسكە جو-
لىققان لىپەتپەن .

مەنىڭ الدەنەنى مىقتاپ ۇستاۋىما ۇلگىرە - ۇلگىرمەي
جاتىپ - اق ەكى كەمە †بىر - بىرىنە سوعىلدى دا كەتتى !
قالايدان قالاي بولعانىن بىلسەم بۇيرماسىن ، «مارتنەر»
اتتى كەمە شۇعىل قىسايلا باستادى ، اعاش بىتكەن شىقىر-
لاپ ، مەن دە قۇلاپ †تۇستىم . ايلەردىڭ ايعاي - سۇرەنى
مەن شىرقىراغان داۋىسىنان شوشىپ ، زارەم †زار تۇبىنە
جەتتى . ودان كەيىنگى بىرنەشە مىنۇت شىندە نە بولعانىن
بىلمەي ەسىمەن تاندىم .

ازدان سولڭ جايىسىزدانىپ ، قۇسقىم كەلدى . †بىر
ورىندىققا جىدىلا - سۇرىنە †جۇرىپ ازەر وتىردىم

دا ، جان - جاعما قارايلادىم . ادامدار ۋدا - شۇ . جەل
تولتىرىلعان شاعىن قالقىما قايىققا ءبار - ءبارى تالاسىپ
جاتىر . ايلەلەر مەن بالالار وتىرعان شاعىن كەمەنىڭ جەل
كىرەر اۋزى بەرىك تىعىندالماقاندىقتان ، كەمە سۇعا باتىپ
كەتتى .

استىڭعى قاباتقا ءتۈستىم . شۇعىل شوكتەن كەمە
شىنە سۇ كىرە باستاعان . سۇعا سەكىرگەندەر ەندى كەمە-
گە قايتا شىعۋدىڭ قامىندا . قايتەرگە بىلمەي البارىندى
بولعان مەن دە جاپا - تارماي سۇعا سەكىردىم . اۋەلدە
سۇعا سەكىرگەندەردىڭ قايىققا جارماسقان جايىن ەندى ءتۈ-
سىندىم . سۇىق سۇيەكتەن وتەدى ، مەن بەينە ازىرەيلىدىڭ
قولىنا تۈسكەندەي وزىمشە القىمدالىپ ، تۇنىشىپ بارا-
مىن . ەكى ايامىم جانسىزدانا باستادى ، مەن دە ايلەلەر
سياقتى ءوز - وزىمنەن ايعايلاپ ، شىرىلداي باستادىم .
بۇل بەينە قورقىنىشتى ءتۈس سياقتى ءس ەدى . ارادا
بىرنەشە عاسىر وتكەن سياقتاندى ، الستان ، كوز ۇشىنان
كورىنگەن ءۇش بىردەي جەلكەندى كەمە لەزدە قاسىما كە-
لىپ جەتتى دە ، مەنى تولقىنمەن قوسا بىسىتىرا بەردى ،
تاماعىما الدەنە كەپتەلگەندەي تىنىسىم تارىلىپ ، تۇنىشىپ
بەردىم .

قاسىمنان وتە بەرگەن كەمە رولىندا بىرەۋدىڭ سىگارد
شەگىپ تۇرعانىن كورىپ قالدىم . ەسكەكتىڭ سىلدىرى ،

الدە كىمنىڭ داۋىسى ەستىلگەندەي بولدى . مەنى كورگەن
ول تاقاتسىزدانا :

— ەسڭ اۋىپ قالعاننان ساۋمىسڭ ؟ نەگە داۋىستا-
مايسڭ ؟ — دەدى .

ونىڭ ايتقان ءسوزىن ەستۋى ەستىسەم دە ، تۇلا بويىم-
دا جان جوق ، الدىم قاراۋىتا بەردى .

2

ءوزىمدى شەكسىز دە شەتسىز كەتكەن تەڭىز ايدىنىندا
قالىقتاپ جۇرگەندەي سەزىندىم . تىنىسىم تارىلىپ ، كو-
زىمدى ازەر اشتىم . جۇگىنىپ وتىرعان ەكى ادام مەنى
قۇتقارۋ شارالارىن قاراستىرىپ جاتقان سياقتى .

دۇلەي تولقىندا دامىلىسىز قالىقتاعان كەمەدە سىلكى-
نىپ ، تىنىشىسىزدانا بەرسەم كەرەك ، دوپال قولىمەن بى-
رەۋ كەۋدەمدى باسقىلاپ جاتىر ، اۋرۇ ازاپىنا شىداماي
بۇلقىنا بەردىم ، قاتتى باسىپ ، دەنەمدى سىقىلاغاننان بولسا
كەرەك ، ۇساق قان تامىرىم جارلىپ ، شىپىلداپ قان شىعا
باستادى .

— ەندى جەتتى جون ، — دەدى الگىنىڭ ءبىرى ، ءبىر